

VERSIS János címerkérő folyamodványa. (Eredeti.) 5. 1649. február 4. Bécs. Ujlaki MISKOLCI János címerkérő folyamodványa. (Eredeti.)

A negyedévi gyarapodásból kiemelendő báró RÉVAY Ferencnek a nyomtatványi osztályunkba bekerült könyvtárából a levéltárba áttett, nagyobbára a RÉVAY-családra vonatkozó, 121 darab oklevél. Ezek közül a 10 darab eredeti középkori és 2 darab címeres levélen kívül említésre méltó több I. FERDINÁND korabeli igen érdekes köztörténeti fontosságú oklevél.

A lefolyt évnegyedben 46 kutató használt 6663 drb iratot és nyomtatványt és 4 téritvényen kikölcsönöztünk 7 drb iratot és nyomtatványt.

V.

A Háborús Gyűjtemény az 1916. év III. negyedében vétel útján 4358, ajándék útján 2362, hivatalos küldemények útján pedig 1565, összesen tehát 8285 darabbal gyarapodott. Vételre fordítottunk 13479 koronát, 291030 márkát, 46980 francot és 14273 holl. forintot.

JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRA
ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1916. ÉV UTOLSÓ NEGYEDÉBEN.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga az elmúlt negyedévben köteles példányokban 1728 drb nyomtatvánnyal, ajándék útján 156 drb, vétel útján 320 drb, áttétel útján 4 drb, összesen 2208 drb nyomtatvánnyal gyarapodott. Ezenfelül köteles példányok címén beérkezett: alapszabály 163 drb, falragasz 786 drb, gyászjelentés 725 drb, színlap 1296 drb, hivatalos irat 50 drb, műsor 129 drb, perirat 11 drb, különféle 286 drb, összesen 3818 drb apró nyomtatvány. Vásárlásokra 206823 koronát, 8090 hollandi forintot és 6595 márkát fordítottunk.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a nyomtatványi osztály anyagát:

ADY Lajos, BÁTKY Zsigmond (2 drb), Brandenburgia, Berlin, Budapest székesföv. házinyomdája, CSEKEY István, Kecskemét, CSIKI Ernő, Délmagyarországi tört. és rég. Múzeum-Társulat, Temesvár, Deutsche Bücherei, Lipcse, Dunántúli ev. püspök, Pápa, DUNARICH Károly, Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtára, Kolozsvár, Érseki joglyceum Eger (11 drb),

GONDA Béla (5 drb), HACKER Ervin, Pozsony, HOFFMANN Mária, HORVÁTH Géza, Kais. Akademie der Wissenschaften, Bécs, Kassai KAZINCZY-kör, KESZTHELYI Ernő (13 drb), KISSHÁZY Á. G., Kivándorlási tanács (2 drb), Közhivatali kezelők és díjnokok orsz. egyesülete, LENGYEL Zoltán, LÖWINGER A. (2 drb), MADARASSY László, Magántisztviselők orsz. nyugdíjgyesülete (3 drb), Magyar keleti gazdasági központ (3 drb), Magyar Könyvszemle szerkesztősége, Magyar Könyvviteli Folyóirat kiadóhivatala, Magyar Tudományos Akadémia (12 drb), Miasszonyunkról nevezett iskolánénék intézete, Kalocsa (4 drb), Miniszterelnökség, MOESZ Gusztáv (4 drb), Museum Královsti Českého, Prága, NAGY Ödön, NÉMÁTI Kálmán, Ógyallai csillagvizsgáló intézet, Orsz. közegészségi egyesület, Orsz. református tanáregyesület, Debrecen (4 drb), PODHRADSKY György (2 drb), Rendőrfőkapitányság, Rijks Prentenkabinet, s'Gravenhage, SZEDENICH Fülöp, Peresztteg, Technologiai iparmúzeum, THALLÓCZY Lajos, Trencsényi áll. felsőleányiskola igazg., Tudományegyetem rektora (2 drb), Tudományegyetemi könyvtár igazgatósága, Kolozsvár (33 drb), Tudományegyetem rektora, Pozsony (9 drb), Városi nyilvános könyvtár, VOLKMANN H., Drezda.

A vásárolt könyvek közt említésreméltó szerzemény nem fordult elő.

A könyvtár helyiségében az elmúlt negyedévben 4477 egyén 10.786 kötet nyomtatványt használt, kölcsön útján pedig 659 egyén 1399 kötetet vitt ki házi használatra.

A lefolyt negyedévben 1738 művet osztályoztunk s ezekről 2219 cédula készült. Kötés alá 612 művet küldtünk 762 kötetben.

A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe 602 drb csomag érkezett, ugyaninnen 442 reklamációt és 490 levelet expedáltak.

Az 1897: XLI. t.-cikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosokkal szemben ez esztendőben, tekintettel a háború folytán előállott nehéz viszonyokra, peres eljárást egy esetben sem indítottunk.

II.

A *hírlaptár* az 1916. év negyedik negyedében köteles példányok útján 77 évfolyam 18.645 számával gyarapodott (ebből 4420 szám a törvénytiszta nyomdai kimutatás nélkül, számonként érkezett); ajándék útján 1 évfolyammal, 497 számmal; a nyomtatványi osztályból áttétel

útján 1 számmal, vásárlás útján pedig 27 számmal; mindössze tehát 78 évfolyam 19.180 számával.

Ebből ajándék: OLLÉ Istvántól az 1848. évi «Legújabb a város-háznál» 116 száma; a trencsényi m. kir. felsőleányiskola igazgatóságától a régi «Természet», a «Herkules» és a «Vasárnapi Ujság» 219 száma; PONGRÁCZ Elemértől a «Honti Közlöny» 1880. évi számai; és folytatólag a «Szlavoniai Magyar Ujság»-nak, szerkesztőségétől, valamint horvát napilapoknak dr. BAJZA Józseftől, számai állandóan. Vásárlás (3 koronán) SCHILLER Sándortól «A Nép Ujsága» 1859—60-ból.

Az évnegyed folyamán 493 olvasó 653 hírlapnak 987 évfolyamát, 1205 kötetben, használta; ebből házon kívül: 53 olv. 87 hírl. 126 évf., 174 kötetben. A Szentkirályi-utcai raktárból 118 kötetet kellett evégből ideszállítani.

Átnéztük 77 évf. 14.595 számát; céduláztunk 100 évfolyamot, ebből új lap 5 volt. Beköttettünk 137 kötetet. Ezenkívül a rendes folyómunkákat végeztük.

III.

A *kézirattár* az 1916. év negyedik negyedében ajándékozás útján 2 újkori kézírral, vétel útján 7 zenei kézírral, 7 irodalmi levéllel és 4 fényképmással, összesen 20 darabbal gyarapodott.

Ajándékozók voltak: két ismeretlen.

A gyarapodásból MOSONYI Mihály zenei kéziratait emelhetjük ki.

63 kutató 123 kéziratot, 349 irodalmi levelet és 4 fényképmásolatot használt, 1 térítvényre 4 kéziratot kölcsönöztünk ki.

Az újabb gyarapodás feldolgozásán kívül dr. VÁCZY János megkezdte az irodalmi levelestár anyagának regesztálását, dr. ROHEIM Géza pedig megkezdte a nyomtatványi osztály folklorisztikai anyagának egy külön felállítandó folklóre-katalogus számára való cédulázását.

IV.

A *levéltár* törzsanyaga az 1916. év utolsó negyedében vétel útján 65 drb, ajándék útján 7 drb, hagyaték útján 8 drb irattal, melyekhez pótlólag egy ládára való legújabbkori iratot és nyomtatványt kaptunk, és más osztályból való áttétel folytán 194 drb spanyolviasz pecsétlenyomattal gyarapodott. Vételre 456 koronát fordítottunk, a Lembergben elhunyt THURÁNSZYKY Ádám hagyatékának átvételével felmerült költségek pedig 244 koronát tettek ki.

Ajándékaikkal ERNYEY József, HARASZTI Gyula, ismeretlen (CSER-GHEŐ Géza hagyatékából) és dr. MOESZ Gusztáv gazdagították a levéltár anyagát.

A törzsananyag gyarapodásából 3 drb irat esik a középkori, 8 drb a címeres levelek és nemesi iratok, 3 drb az 1848—49-iki gyűjtemény és 66 drb és egy csomag az újkori iratok és nyomtatványok csoportjára. A címeres és nemesi iratok gyűjteménye a következő darabokkal gyarapodott: 1. 1608. december 2. Pozsony. II. MÁTYÁS király címeres levele THURÁNSZKY Rafael és családja részére (eredeti). 2. 1609. október 25. Bécs. II. MÁTYÁS király címeres levele THURÁNSZKY Simon és testvére, György részére (eredeti). 3. 1613. március 19. Pozsony. II. MÁTYÁS király címeres levele KOVÁCH András és családja részére (eredeti). 4. 1618. január 24. Eberstorff. II. MÁTYÁS király címeres levele a BECSE család részére (eredeti). 5. 1625. február 12. Bécs. II. FERDINÁND király címeres levele ZEÖRÖGH Mihály, testvére, Benedek és fiai, Mihály és Márton részére (eredeti). 6. 1664. augusztus 28. Radnótvára. APAFI Mihály nemesítő címeres levele kissolymosi MÁTHÉFI Mihály és fia, Pál székelyek részére (eredeti). 7. 1668. november 7. Bécs. I. LIPÓT király címeres levele KOZMA György részére (eredeti). 8. 1814. szeptember 5. Kassa. Abaujvármegye nemesi bizonyítványa THURÁNSZKY László és fiai, Pál és Károly részére.

A negyedévi gyarapodásból kiemelendő: A XVI. század második feléből származó több magyarnyelvű levél; XVII. századbeli erdélyi fejedelmi oklevelek, különösen erdélyi sóbányaügyekre vonatkozólag és BETHLEN Miklós kancellár 3 levele.

A lefolyt évnegyedben 102 kutató használt 12.945 drb iratot és 5 tértvényre kikölcsönöztünk 155 drb iratot és fényképet.

V.

A *háborús gyűjtemény* az 1916. év negyedik negyedében vétel útján 2628, ajándék útján 1544 és hivatalos küldemények útján 3073, összesen 7245 darabbal gyarapodott.

Vételre 3274'55 koronát, 1856'91 márkát, 1714'25 frankot és 396'45 hollandi forintot fordítottunk.

A gyűjtemény anyaga az 1916. év végén — a több ezer darab-
ból álló ujságkivágat-gyűjteményt nem számítva — 86.646 darabra
rúgott.